

/2017
Årsrapport
Artsdatabanken

ARTSDATABANKEN

Innhold

I. Styrets beretning	5
II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	7
III. Årets aktiviteter og resultater 2017	10
IV. Styring og kontroll i virksomheten	20
V. Vurdering av framtidsutsikter og risiko	21
VI. Årsregnskap for 2017	22

I. Styrets beretning

I 2017 har styret lagt Stortingets overordnede mål for Artsdatabanken til grunn for sitt arbeid:

«Artsdatabanken skal gi offentlig forvaltning, organisasjoner og andre brukere oppdatert og lett tilgjengelig informasjon om biologisk mangfold. Artsdatabanken skal også være en pådriver i utviklingen av infrastruktur for innsamling og formidling av data om det biologiske mangfoldet i Norge».

Artsdatabankens mandat og strategiske plan for perioden 2013-2017 er sentrale styringsdokumenter som er lagt til grunn for målstyringen av arbeidet. Styret har videre lagt vekt på de forventninger til virksomheten som Kunnskapsdepartementet (KD) uttrykte i dialogmøte 21.4.2017, basert på årsmeldingen for 2016.

KD informerte i mai 2017 styret og administrasjonen i Artsdatabanken om prosessen med vurderingen av overføring til Klima og miljødepartementet (KLD).

Styret har bidratt i prosessen med å utforme ny strategisk plan for 2018-2022. Arbeidet ble midlertidig stilt i bero grunnet endringer i ledelse og tilhørighet for Artsdatabanken i 2.halvår 2017. Ivar Myklebust sa opp sin stilling som direktør juni 2017, Nils Valland var konstituert i perioden sept.-des. og ny direktør Einar Hjorthol tiltrådte i desember 2017. Strategisk plan vil ferdigstilles i 2018.

I juli 2017 meddelte KD og KLD at Artsdatabanken som virksomhet skulle overdras til KLD. Regjeringens beslutning var at Artsdatabanken fra 01.01.2018 skulle bli et faglig uavhengig, bruttofinansiert forvaltningsorgan under KLD med egen direktør og eget styre. Styret og administrasjon har vært i nær dialog med KLD gjennom hele prosessen med eierskiftet, og har fremmet sine synspunkter gjennom innspill til utforming av nytt mandat og instruks. Det sittende styret, med ett unntak, er oppnevnt av KLD til å sitte også 1.halvår 2018 for å sikre kontinuitet i arbeidet med virksomhetsoverdragelsen og fullføring av ny strategisk plan.

Administrasjonen har arbeidet med å etablere egne administrative rutiner etter adskillelse fra NTNU. Dette arbeidet vil videreføres i 2018.

Arbeidsoppgaver og ressursbruk i 2017 har vært godt forankret i styrets vedtak knyttet til plan og budsjett, og måloppnåelsen har vært kontinuerlig rapportert til styret gjennom året. Kapasitetsutfordringene og prioriteringer Artsdatabanken har hatt i forbindelse med virksomhetsoverdragelsen har vært godt forankret i styret. Styret er godt tilfreds med administrasjonens planmessige gjennomføring av virksomhetsoverdragelsen.

Styret er godt tilfreds med saksforberedelser, økonomistyringen, oppfølging av styrets vedtak og resultatoppnåelsen i 2017.

Artsdatabankens leieavtale i NINA-bygget utgår i juni 2018 og prosess knyttet til leie av nye lokaler går planmessig.

Styret har behandlet synliggjort avvik mellom oppgaver, forventninger og tilgjengelige personellressurser for Artsdatabanken. Nødvendige tiltak og prioriteringer vil bli fulgt opp i 2018 for å balansere dette.

Artsdatabankens økonomi er tilfredsstillende sett i lys av oppgaveporteføljen pr. 2017. Oppdragene fra KLD økte betydelig i omfang i løpet av 2017 både for Artsprosjektet og til arbeidet med teknisk infrastruktur for Økologisk grunnkart.

Av flere viktige milepæler og leveranser i 2017 vil styret spesielt trekke frem følgende:

- Lansering av Artskart 2.0. på oppstartseminar for Økologisk grunnkart.
- God fremdrift i arbeidet med å etablere den tekniske infrastrukturen for det økologiske grunnkartet.
- Økologiske risikovurderinger av fremmede arter og åpent innsyn i foreløpige vurderinger.

Dette er produkter og tjenester som har stor betydning for Artsdatabankens brukere, og som er gode eksempler på samarbeidet mellom Artsdatabanken, kunnskapsprodusentene og myndighetene. Et videre godt samarbeid med kunnskapsprodusenter og brukere er grunnlaget for Artsdatabankens arbeid og de resultatene som er oppnådd.

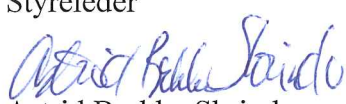
Styret mener at mulighetene for å videreutvikle Artsdatabankens samfunnsoppdrag er tilstede, spesielt som resultat av arbeidet med infrastruktur for det økologiske grunnkartet. Det er viktig at fremtidig organisering av virksomheten ivaretar rollen som uavhengig og selvstendig kunnskapsformidler.

Styret ser frem til god dialog med KLD, andre relevante myndigheter og kunnskapssektoren om fremtidig organisering av og innhold i Artsdatabankens samfunnsoppdrag.

Trondheim 13.02.18

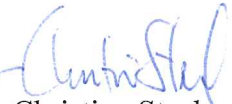
Bror Yngve Rahm
Styreleder

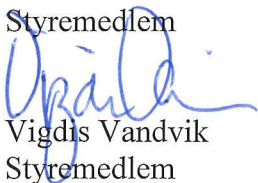
Astrid Brekke Skrindo
Styremedlem

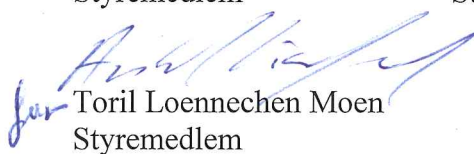
Gro I. van der Meeren
Styremedlem

Christian Steel
Styremedlem

Vigdis Vandvik
Styremedlem

for

Toril Loennechen Moen
Styremedlem

II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Artsdatabanken er en nasjonal kunnskapsbank for naturmangfold som har som hovedoppgave å formidle oppdatert informasjon om arter og naturtyper og gjøre den lett tilgjengelig. Gjennom innhenting, systematisering og formidling av kunnskap, bygger Artsdatabanken broer mellom vitenskap og samfunn.

KD har tildelt kr 19,3 mill. i årsbudsjettet for 2017 til lønn og drift. Rammen for arbeid med de faglige oppgavene var kr 75,1 mill. Midlene kommer fra KD, KLD og andre kilder. Totalbudsjettet var på kr 94,4 mill. i 2017.

Artsdatabanken administrerer Artsprosjektet på vegne av KLD og har også betydelige oppgaver knyttet til etablering av infrastruktur for å lagre og formidle data om arter, naturtyper og miljøvariabler som ledd i KLDs arbeid med Økologisk grunnkart. Dette arbeidet er utført i samarbeid med Miljødirektoratet.

Tilhørighet og organisering

Artsdatabanken har i 2017 vært underlagt KD. Dette departementet har hatt det overordnede ansvar for Artsdatabankens mandat, oppnevning av styre og tildeling av årlig budsjett. Artsdatabanken har vært organisert som en egen enhet ved NTNU iht. § 1-4.4 i lov (nasjonalt fellesforetak) av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler.

I juli 2017 meddelte KD og KLD at Artsdatabanken som virksomhet skulle overdras til KLD. Regjeringens beslutning var at Artsdatabanken fra 01.01.2018 skulle bli et faglig uavhengig, bruttofinansiert forvaltningsorgan under KLD med egen direktør og eget styre. Styret og administrasjon har vært i nær dialog med KLD gjennom hele prosessen med eierskiftet, og har fremmet sine synspunkter gjennom innspill til utforming av nytt mandat, instruks og personalreglement.

En omstillingsavtale for Artsdatabanken ble inngått mellom Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) og hovedsammenslutningene i møte 15.11.2017. På forslag fra de lokalt tillitsvalgte ble følgende arbeidstakerparter i oppnevnt i omstillingsavtalen:

Representant for LO Stat: Åshild Stolsmo Viken
Representant for Akademikerne: Øyvind Bonesrønning
Representant for UNIO: Lisbeth Gederaas

Videre arbeid med tilpasningsavtale, personalreglement og organisering er planlagt gjennomført i 1.kvartal 2018.

Rolle

Artsdatabanken er faglig uavhengig i forhold til de myndigheter som tar beslutninger om bruk og vern av norsk natur, og er nøytral i forhold til beslutninger om forvaltning av naturen. Artsdatabankens formidling skal være objektiv og bidra til å underbygge vår uavhengige posisjon.

Artsdatabanken samler inn og strukturerer kunnskap fra en rekke kunnskapsprodusenter og dataeiere. Samarbeid og samhandling med disse er helt avgjørende for at Artsdatabanken skal kunne løse sin samfunnsoppgave. Gjennom dette skal Artsdatabanken tilrettelegge etterspurte data og kunnskap for ulike brukergrupper.

Artsdatabanken skal gjøre kunnskap og data lett tilgjengelig for våre brukere. Dialog med brukerne av våre produkter og tjenester skal prioriteres, og det skal skapes tillit til at kunnskapen har god kvalitet og tilfredsstillende brukernes behov.

Artsdatabanken skal bidra til å synliggjøre mangler i kunnskapen om naturmangfoldet i Norge og være en pådriver for at det blir satt fokus på behov for produksjon av ny og relevant kunnskap. Artsdatabanken skal etablere dialog mellom relevante aktører, bygge broer og skape konsensus om forståelsen av kunnskapsgrunnlaget.

Artsdatabanken har ikke forsknings- eller forvaltningsoppgaver. Artsdatabanken skal ikke selv foreta kartlegging i felt eller samle inn biologisk materiale, og heller ikke foreslå eller gjennomføre tiltak knyttet til bruk og vern av biologisk mangfold.

Strategi

Strategisk plan for perioden 2013–17 bygger på Artsdatabankens visjon og verdier:

Visjon: *En felles kilde til kunnskap om naturmangfold*

Verdier: *Involverende, Nyskapende, Troverdige*

Planen er videre bygd opp omkring 6 målområder med følgende hovedmål:

1. Artsdatabanken skal være sentral i formidlingen av tilstand og utvikling i naturmangfoldet.
2. Artsdatabanken skal være drivende i utviklingen av nødvendig infrastruktur for innsamling, bearbeiding og formidling av data om naturmangfoldet i Norge.
3. Artsdatabanken skal bidra til å fremskaffe ny kunnskap om naturmangfoldet i Norge.
4. Artsdatabanken skal være en nyskapende, synlig og respektert formidler av kunnskap om naturmangfold.
5. Artsdatabanken skal ha et internasjonalt engasjement der samhandling med andre aktører skaper synergi og merverdi.
6. Artsdatabanken skal være en dynamisk organisasjon med fokus på trivsel, produktivitet og samhandling.

Både de ansatte og styret har bidratt i prosessen med å utforme ny strategisk plan for 2018–2022. Et foreløpig utkast ble utformet i juni 2017. Arbeidet ble midlertidig stilt i bero grunnet endringer i ledelse og tilhørighet for Artsdatabanken i 2. halvår 2017. Ivar Myklebust sa opp sin stilling som direktør juni 2017, Nils Valland var konstituert i perioden sept.-des. og ny direktør Einar Hjorthol tiltrådte i desember 2017. Strategisk plan vil ferdigstilles i 2018.

Styret

Artsdatabankens styre har i 2017 hatt følgende 7 medlemmer:

Bror Yngve Rahm, Norsk industri (styreleder)

Vara: Iulie Aslaksen, Statistisk sentralbyrå

Vigdis Vandvik, Universitetet i Bergen

Vara: Fridtjof Mehlum, UiO - Naturhistorisk museum

Gro I. van der Meeren, Havforskningsinstituttet

Vara: Kjell Nedreaas, Havforskningsinstituttet

Astrid Brekke Skringo, Vegdirektoratet

Vara: Jan Henning L'Abée-Lund, NVE

Christian Steel, SABIMA

Vara: Anne Breistein, SABIMA

Yngve Svarte, Miljødirektoratet

Vara: Gunn Paulsen, Miljødirektoratet

Toril Loennechen Moen, ansattes representant

Vara: Arild Lindgaard

Styret er oppnevnt for perioden 2014–2017. Styret har det overordnede ansvaret for virksomheten. Styret skal vedta årlige virksomhetsplaner og budsjetter og godkjenne årsrapporter inkl. regnskap. Styret har også ansvar for at årsrapport for foregående år og budsjettforslag for kommende år oversendes KD med kopi til KLD.

For å ivareta kontinuiteten i forbindelse med virksomhetsoverdragelsen ba KLD det sittende styre, med unntak av Miljødirektoratets representant, å forlenge perioden med 1.halvår 2018. Dette er akseptert av samtlige styrerepresentanter.

Personale

Artsdatabankens bemanning pr. 31.12.17 utgjorde 26 faste stillinger, hvorav 2 i 50 %. I 2014 var det 15 faste og 6 midlertidige stillinger, hvorav to i 20 % stilling.

NTNU Vitenskapsmuseet hadde i 2017 dedikert en 75 % finansiert økonomisk-administrativ stilling til Artsdatabanken. Stillingen er finansiert av den overhead Artsdatabanken har betalt til NTNU for administrative tjenester. Artsdatabanken finansierte 25 % av den hele stillingen i 2017.

I forbindelse med virksomhetsoverdragelsen overtas denne stillingen av Artsdatabanken fra 2018. En midlertidig driftsstilling innen IKT, ansatt ved NTNU Vitenskapsmuseet, som i 2017 har arbeidet og vært 50 % finansiert av Artsdatabanken, ble tilbudt 100 % stilling fra 1.12.2017 og ble med i virksomhetsoverdragelsen. Fra oktober 2017 har Artsdatabanken inngått avtale med bemanningsbyrå om en administrativ stilling innen økonomi for en periode fram til april 2018.

7 innleide IKT-konsulenter har i 2017 arbeidet i vårt arbeidsmiljø, og utførte ca. 3,3 årsverk.

Lokalisering

Grunnet størrelsen på lokalene 5.etasje i NINA-bygget har Artsdatabanken leid lokaler i Gamle Fysikk på Gløshaugen for å ha plass til eksterne konsulenter som har jobbet på oppdrag.

Artsdatabankens framleie i NTNUs leieavtale i NINA-bygget utgår i juni 2018. I oktober 2017 startet prosessen med å finne nye lokaler. Artsdatabanken og Statsbygg har gjennomført en ryddig prosess hvor totalt 9 tilbydere ga et indikativt tilbud. Artsdatabankens komite har vært på befaring hos de 5 mest interessante og det ble etterspurt tilbud fra de tre som etter befaringen ble vurdert som mest interessante:

- Pirsenteret
- Havnegata 14 Professor Brochs gt. 2
- EC Dahls Eiendom
- Trondheim Maritime Senter (Koteng)
- KLP Eiendom

Når tilbyderne har kommet med konkrete tilbud i januar 2018, vil administrasjonen legge fram et begrunnet forslag til vedtak i styret. Hovedkriteriene for utvelgelsen vil være egnethet og totalpris. (Det er pr. dato inngått avtale med EC Dahls Eiendom.)

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøkartleggingen ble gjennomført høsten 2017 i regi av NTNU. Det var 100 % oppslutning om undersøkelsen og tilbakemeldingene var ut fra et helhetlig perspektiv gode. Den gjennomsnittlige score er jevnt over høyere enn snittet i Universitets og høyskolesektoren. I sammenligning med tilsvarende undersøkelse fra 2014 ligger resultatene noe under og det oppleves i noe grad tidspress i arbeidssituasjonen.

III. Årets aktiviteter og resultater 2017

Overordnet

I 2017 var det ingen planlagte avsluttede prosjekter. Artsdatabanken har i 2017 hatt hovedfokus på god framdrift og resultatoppnåelse på arbeidsprosesser og samfunnsoppdrag som går over tid. Arbeidet med oppstart av Økologisk grunnkart har hatt høy prioritet.

I 2017 har det vært arbeidet med økologiske risikovurderinger av fremmede arter. Arbeidet er ledet av Artsdatabanken. Metodikken og databaseverktøyet for risikovurderingen er utformet av Artsdatabanken. Selve risikovurderingen av artene er utført av artsgruppevisse ekspertgrupper. Ekspertgruppene ble oppnevnt høsten 2016 og foreløpige resultater av deres vurderinger forelå i desember 2017 og januar 2018 (karplanter). De foreløpige resultatene ble lagt ut til offentlig innsyn. Institusjoner, organisasjoner og enkeltpersoner som har data som har bidrag til å styrke/justere/endre vurderingene har kommet med sine innspill. De endelige resultatene vil bli offentliggjort 5.6.2018 på en konferanse sammen med VKM.

Arbeidet med å utarbeide en revidert Rødliste for naturtyper ble startet opp i 2017. I løpet av året ble metodikk, veiledningsmateriell og IT-verktøy klargjort for de ekspertene som skal gjennomføre vurderingene. Ekspertgruppene ble rekruttert, oppnevnt og organisert høsten 2017. Rødlista skal lanseres senhøsten 2018 som planlagt.

I løpet av 2017 ble arbeidet med utformingen av Økologisk grunnkart startet opp. Dette omfatter mobilisering av stedfestede data om arter, naturtyper og miljøvariabler. Artsdatabanken har hatt et særlig ansvar for utvikling av teknisk infrastruktur for å motta, lagre og distribuere slike data i en innsynsløsning for Økologisk grunnkart. Arbeidet med Økologisk grunnkart har skjedd i samarbeid med Miljødirektoratet. I oktober 2017 ble en ny og forbedret versjon av Artskart lansert på oppstartseminaret for Økologisk grunnkart, datasettene vil inngå som kartlag.

Datatilgangen fra den frivillige rapporteringen av artsdata i Artsobservasjoner er fortsatt stor. I 2017 ble det innrapportert 2,5 mill. artsfunn som er det høyeste antall siden rapporteringstjenesten startet i 2008.

I 2017 er det arbeidet videre med å legge type- og klassifiseringssystemet Natur i Norge til rette for bruk i all offentlig kartlegging av natur. I 2017 har det vært hovedfokus på veiledning, tilrettelegging og opplæring til kartlegging etter NiN. Det er startet opp utvikling av veiledere for NiN-kartlegging i marint og ferskvann.

Artsprosjektet fortsetter en omfattende kartlegging av dårlig kjente arter. Åtte nye prosjekter ble innvilget støtte i 2017 for perioden 2018-2020, og 28 pågående prosjekter fortsatte arbeidet med å styrke kunnskapen om artsmangfoldet i Norge. Artsprosjektet vil fortsatt bidra til arbeid med utdanning, formidling og infrastruktur. Dette skjer primært gjennom arbeidet med forskerskolen i biosystematikk, formidlingstjenesten Arter på nett, navneregisteret Artsnavnebasen og arbeidet med DNA-strekkoding av arter i Norge.

Detaljert

Målområde 1: Tilstand og utvikling i norsk natur

Hovedmål: Artsdatabanken skal være sentral i formidlingen av tilstand og utvikling i naturmangfoldet

Fremmede arter

Artsdatabankens arbeid med økologisk risikovurdering av fremmede arter har stor interesse hos forvaltningsmyndigheter, næringsaktører og øvrige brukere. I juni 2018 offentliggjøres en ny utgave av «Fremmede arter i Norge – med Norsk svarteliste».

Vurderingen av hvilken økologisk risiko fremmede arter har, er utført av 56 eksperter fra ulike forskningsmiljøer, fordelt på 12 ekspertkomitéer. Etter kvalitetssikring av vurderingene ble de foreløpige resultatene lagt ut for offentlig innsyn i desember 2017. Hensikten var å hente inn utfyllende informasjon for å øke kunnskapsgrunnlaget for vurderingene. Innsynsperioden ble avsluttet den 8. februar 2018.

Artsdatabanken har i løpet av året bidratt med presentasjoner om fremmede arter på ulike arenaer, både på konferanser/møter, samt i utviklingen av et undervisningsopplegg til bruk i grunnskolen.

Norsk rødliste for arter

”Norsk rødliste for arter og naturtyper, samt risikovurderinger av fremmede arter, oppdateres jevnlig.» Meld. St. 14 (2015-2016). En prosjektplan for revisjon av Rødlista skulle vært utarbeidet 2017 hvis en revidert utgave skulle vært presentert i 2020, fem år etter forrige utgave. På grunn interne omprioriteringer er oppstart utsatt, foreløpig til 2019.

Det planlagte kurset i IUCN metodikk (International Union for Conservation of Nature) som skulle arrangeres i samarbeid med Forskerskolen, ble avlyst på grunn av liten interesse og få påmeldte.

Norsk rødliste for naturtyper

Høsten 2017 ble 9 ekspertkomiteer med til sammen 32 medlemmer etablert. Erfaringen fra Rødlista 2011 tilsa at det var behov for å styrke komiteene med flere medlemmer. Dette har også medført at kostnadene ble høyere enn først antatt.

IUCNs metode (kategorier, kriterier og retningslinjer) legges til grunn for arbeidet. Det har vært nødvendig å gjøre noen tilpasninger og lage retningslinjer for fastsetting av vurderingsenheter da Natur i Norge (NiN) som typesystem gir noen andre forutsetninger.

Det ble arrangert et todagers oppstartsmøte (november/desember) hvor de fleste medlemmene deltok. Formålet med møtet var en felles gjennomgang av metode og prinsipper, samt å avklare ansvarsområdene til de ulike komiteene. Målet er å lansere Rødlista i 21. november 2018.

Artsdatabanken deltok på et større internasjonalt møte i regi av IUCN i slutten av april. Tema var typologi (naturtypers inndeling og «taxonomi»), metodikk og erfaringer fra tidligere eller pågående arbeid. Vi har også hatt et todagersmøte med det finske miljøinstituttet SYKE, som er godt i gang med revisjonen av sin rødliste. SYKE har mye erfaring med metodikken og vi høstet mange nyttige erfaringer. Vi har også diskutert deltagelse i CAFF sitt arbeid med en arktisk rødliste for naturtyper. På grunn av kapasitetsutfordringer har vi ikke forpliktet oss til å bidra med ressurser. Vi har merket oss at det er stor internasjonal interesse for det norske arbeidet med rødlisting av naturtyper.

Målområde 2: Infrastruktur for dataflyt og formidling

Hovedmål: Artsdatabanken skal være drivende i utviklingen av nødvendig infrastruktur for innsamling, bearbeiding og formidling av data om naturmangfoldet i Norge

GBIF

Artsdatabanken og GBIF-Norge fortsatt samarbeidet om datamobilisering fra datakildene. Grunnet kapasitetsutfordringer arbeidet i 2017 måtte begrenses siden arbeid med rekruttering, tjenestekjøp og forberedelser til økologisk grunnkart har hatt prioritet.

Norsk marint datasenter (NMDC)

Artsdatabanken har deltatt i forskningsrådsprosjektet NMDC som ledes av Havforskningsinstituttet. NMDC arbeider for å gjøre marine datasett tilgjengelig for forskning og forvaltning. Artsdatabanken har i 2017 arbeidet med datatilgang til NMDCs infrastruktur og tjenester, og har levert oppdaterte marine datasett til denne infrastrukturen. Prosjektet ble i 2017 avsluttet og vil fra 2018 gå inn i en driftsfase med lavere aktivitet.

Økologisk grunnkart

Økologisk grunnkart (ØG) er en ny satsing gjennom Stortingsmelding 14 (2015-2016) Natur i Livet. Arbeidet ledes av Miljødirektoratet. Artsdatabanken har roller knyttet til etablering av nødvendig infrastruktur for dataflyt, mobilisering og etablering av viktige kartlag og gi faglig støtte til kartlegging av natur. Faglig støtte til kartlegging omhandles under Natur i Norge (NiN) og Artskart.

ØG skal bestå av mange kartlag innenfor temaene: Arter, landskapstyper, naturtyper og miljøvariabler. Artsdatabanken skal samordne dataflyt, etablere innsynsløsninger og karttjenester. Arbeidet skal koordineres av en tverrsektoriell direktoratsgruppe, ledet av Miljødirektoratet, der Artsdatabanken deltar i sekretariatet. Offisiell oppstart av arbeidet med økologisk grunnkart ble markert med et oppstartsseminar i Oslo i oktober, med Artsdatabanken som medarrangør.

Standardisering

Artsdatabanken har etablert egne fagstandarder for kartlegging av naturtyper basert på NiN- systemet og gjennom dette arbeides det med å etablere en kartteknisk SOSI-standard for NiN- data. Arbeidet er i sluttfasen og forventes ferdigstilt 1. halvår 2018.

Teknisk infrastruktur for ØG

Landskapstyper, naturtyper og miljøvariabler i det økologiske grunnkartet skal være i henhold til Natur i Norge (NiN). Artsdatabanken har arbeidet med utvikling av teknisk infrastruktur og innsynsløsning gjennom hele 2017, med plan om ferdigstilling av en første versjon våren 2018. Arbeidet gjennomføres i stor grad med tjenestekjøp. Videreutvikling, prioriteringer og lansering, vil foregå i nært samarbeid med Miljødirektoratet og direktoratsgruppa.

Datamobilisering og samarbeid med dataeiere

Kartdata i ØG vil komme fra flere kilder ut fra flere metoder for kartproduksjon. For kartleggingsprogram vil dataeiere kunne eksportere data inn i Artsdatabankens løsning. Artsdatabanken har i 2017 mottatt datasett fra Miljødirektoratets kartleggingsprogram som er NiN-basert. Vi har også løpende dialog med Landbruksdirektoratet om en framtidig utveksling av NiN-data fra neste generasjon av miljøregistreringene i skog (MiS 2).

Artsdatabanken samarbeider også med Norges geologiske undersøkelser (NGU) og Norsk institutt for naturforskning (NINA), om realisering av egne heldekkende kartdatasett for miljøvariabler. Videre samhandling med dataeiere vil bli en viktig og omfattende oppgave i årene som kommer for å realisere mest mulig data i ØG. Her vil også direktoratsgruppa for ØG være sentrale i prioriteringer og samarbeid.

Artskart og mobilisering av data

Karttjenesten Artskart er en meget viktig kilde til stedfestet informasjon om forekomst av arter, og har mange brukere i bl.a. forvaltning, forskning og organisasjoner. Artskart er fra 2017 en del av Artsdatabankens arbeid med økologisk grunnkart. Ved årsskiftet 2017/2018 var det registrert 25,1 mill. artsfunn av 37 012 arter fra 35 norske institusjoner og 162 kildedatabaser.

En betaversjon av Artskart 2 ble lagt ut i juni. Lansering og driftssetting ble lagt til oppstartsseminaret for Økologisk grunnkart på Helsefy 25. oktober. Artskart 2 erstatter det 10 år gamle Artskart 1, og har nå et moderne og effektiv brukergrensesnitt med flere alternativer enn den gamle versjonen. Artskart 2 fungerer også på mobile enheter.

Artskart 1 driftes fortsatt i påvente av at WMS/WFS og API-tjenester for Artskart 2 skal ferdigstilles. Dette er tjenester som er nødvendig for at andre kartløsninger skal kunne vise data fra Artskart. Dette medfører ekstra ressursbruk og arbeidet med ferdigstille tjenestene bør prioriteres. Ansvar for videreutvikling og drift er nå lagt til prosjektet «Økologisk grunnkart».

Vi har lagt til rett for at Miljødirektoratet skal få tilgang til data om sensitive arter gjennom en passordsikret tjeneste. Miljødirektoratet lager en tjeneste for å gi relevante brukere (kommuner, skognæringen, utbyggere m.fl.) tilgang til denne informasjonen. Det er også etablert et samarbeid med Statens kartverk for å forberede arbeidet med å sette opp en SOSI-tjeneste for stedfestet artsinformasjon. Dette vil være et alternativ for f.eks. kommuner som ønsker å vise datasettet om rødlistearter i sine egne kartløsninger.

For å øke relevans og etterkomme brukernes behov, har Artsdatabanken startet et arbeid med å utvikle en fagstandard for arters funksjonsområder. Dette vil øke forvaltningsrelevansen for artsdata, og utviklingsarbeidet er planlagt ferdigstilt i 2018.

Artsobservasjoner

Rapporteringsverktøyet Artsobservasjoner fortsetter å være en suksess. Ved årsskiftet inneholdt Artsobservasjoner tett opptil 18 millioner funn av nærmere 23 000 arter. I 2017 ble det lagt inn nærmere 2,5 millioner rapporter av arter og funn av nesten 2000 nye arter.

Et godt samarbeid med Miljødirektoratet, SABIMA og NOF har blitt videreført og er forankret gjennom jevnlig møter for informasjonsflyt og diskusjoner om viktige tema.

Arbeidet har hatt fortsatt fokus på brukerne gjennom brukerstøtte, informasjon, kommunikasjon, oppretting av feil i tjenesten og tilrettelegging av etterspurt funksjonalitet.

Det ble gjennomført en brukerundersøkelse i samarbeid med Institutt for pedagogikk, UiO for å få et bedre bilde av hvem brukerne er, og hvordan og hvorfor de bruker Artsobservasjoner. Det kom inn 404 svar som blir brukt i det videre arbeidet med tjenesten.

Artsobservasjoner har i dag en meget sentral plass i den nasjonale dataflyten knyttet til data om forekomst av arter, og verktøyet bidrar fortsatt til en betydelig mobilisering av viktige data. Av 25,3 millioner poster i Artskart per 02. mars 2018 er 71 % fra Artsobservasjoner.

Navn og taksonomi

Artsdatabankens navnerregister Artsnavnebasen er primærkilden for taksonomi og nomenklatur for arter som er påtruffet i Norge. Et oppdatert online navnerregister er ryggraden for forskningsmiljøer, forvaltningsinstitusjoner og frivillige organisasjoner, samt for Artsdatabankens egne tjenester og produkter.

Artsnavnebasen inneholdt ved årsskiftet i overkant av 168 000 vitenskapelige navn, derav navn på 45 625 arter observert i Norge. Det finnes nærmere 30 000 norske navn på bokmål og nynorsk.

Den løpende innholdsforvaltningen av navn i Artsnavnebasen gjøres av navneredaktørene. Datamobilisering skjer i tillegg via kartleggingsprosjektene i Artsprosjektet. I 2016 ga Artsdatabanken tilskudd til arbeid med sammenfatning av samiske navn (forprosjekt for natursenter i Guovdageaidnu) og lister over samiske navn på sopper, fugler, leddyr, planter, fisker og pattedyr ble mottatt i 2017.

Målområde 3: Ny kunnskap

Hovedmål: Artsdatabanken skal bidra til å fremskaffe ny kunnskap om naturmangfoldet i Norge

Det er store hull i kunnskapen om artsmangfoldet i Norge og ennå kan så mange som 16 000 arter være uoppdaget. Artsprosjektet ble opprettet av Klima- og miljødepartementet i 2009 for å styrke kunnskapen om artene i Norge. Prosjektet skal bidra til å fylle igjen kunnskapshull og bygge opp kompetanse i biosystematikk og skal ha et særlig fokus på å få fram kunnskap om hittil dårlig kjente artsgrupper.

Forskerskolen i biosystematikk (ForBio) og Norwegian Barcode of Life (NorBOL) er to svært vellykkete satsinger som bidrar til å styrke universitetsmuseene og bygge faglig nettverk langt utover Norges grense. Begge har gode synergieffekter med kartleggingen i Artsprosjektet. Artsprosjektet har i 2017 fortsatt arbeidet med å bygge opp kompetanse i biosystematikk gjennom ForBio. Forskerskolen arrangerte 22 kurs i 2017, og kursporteføljen er under stadig utvikling. Artsprosjektet har i 2017 også bidratt til å bygge en infrastruktur for DNA-strekkoding av arter, i samarbeid med NorBOL. Totalt er det hittil registrert rundt 14 000 norske arter med formelle strekkoder i BOLD. Rundt 20 prosent av alt materiale som er sendt inn til DNA-strekkoding i fjor, og antakelig totalt rundt 7500 arter i referansebiblioteket, har opphav fra kartleggingen i Artsprosjektet.

Artsdatabanken lyser hvert år ut støtte til kartlegging av dårlig kjente arter i regi av Artsprosjektet. Så langt er det funnet over 2500 arter som ikke tidligere var kjent fra Norge. Nærmere 30 prosent av de nye artene for Norge er trolig også nye for vitenskapen og har aldri tidligere vært beskrevet. Det ble i 2017 bevilget støtte til åtte nye kartleggingsprosjekter for perioden 2018-2021, i tillegg til støtten til 28 pågående prosjekter fra tidligere utlysninger. Gjennom Artsprosjektet ble det i 2017 også innvilget støtte til seks nettverkstiltak.

Arter på nett er et sentralt ledd i arbeidet i Artsprosjektet. Målet er å gi ulike brukergrupper enkel tilgang til kvalitetssikret og oppdatert informasjon om alle artene som finnes i Norge. Tjenesten samler, genererer og deler åpne data i form av tekst, bilder, film, lyd og bestemmelsesnøkler. I 2017 ble det publisert informasjon og filmer om ca 600 taksa. Disse inkluderer moser, rettvinger, nettvinger, kamelhalsfluer og mudderfluer, sjøstjerner, bestemmelsesnøkkel til muslingkrepser og mer enn 200 filmsnutter av insekter. Totalt er det publisert 2648 taksa, av disse er 2209 arter mens resten er av høyere taksa. Det ble i 2017 lyst ut tilskudd til å gjøre artsdata tilgjengelig i Arter på nett. Fem nye prosjekter fikk støtte og ble startet i 2017. Ytterligere ett prosjekt, «Oppstart norsk flora», fikk innvilget støtte med forbehold om at rettigheter til gjenbruk av innhold i åpne lisenser avklares.

I regi av Artsprosjektet ble det etablert en ekspertgruppe i 2017 som skal utarbeide en oversikt over hvilke behov for egenskapsdata forvaltningen og forskningen har. Arbeidet skal sees i sammenheng med aktuelle internasjonale standarder. Egenskapsbanken skal bli Artsdatabankens løsning for å beskrive, koble sammen og vise arters egenskaper og være et verktøy for en kunnskapsbasert forvaltning og for forskningen. For Artsdatabanken vil egenskapsbanken kunne bli et godt kunnskapsgrunnlag for rødlisting og økologisk risikovurdering av fremmede arter.

Natur i Norge (NiN)

Type- og beskrivelsessystemet Natur i Norge (NiN) er det sentrale verktøyet for Artsdatabankens arbeid med naturtyper, økosystemer og økologi. NiN er også et faglig grunnlag for rødlista for naturtyper, samt et sentralt verktøy i arbeid med rødlisting av arter og risikovurdering av fremmede arter.

Etter lanseringen av NiN versjon 2.0 i 2015, har hovedfokus vært tilrettelegging og veiledning knyttet til kartlegging av naturtyper basert på NiN.

Videre utvikling av NiN-systemet

I 2017 har arbeidet med å ferdigstille en ny landskapstypeinndeling i versjon 2, hatt høy prioritet. Arbeidet er organisert som et FoU-prosjekt under ledelse av NINA, med støtte fra Naturhistorisk museum, UiO. Arbeidet forventes ferdigstilt våren 2018. I tillegg til ny typeinndeling for landskapstyper, vil dette prosjektet også realisere et nasjonalt landskapstypekart som vil inngå i økologisk grunnkart.

Kartleggingsmetodikk

Kartleggingsaktivitetene som baseres på NiN krever stor innsats innen veiledning og undervisning fra Artsdatabanken og NHM. I 2017 har det blitt gjennomført åpent kurs for NiN-systemet og kartlegging etter NiN i regi av NHM, samt et eget mastergradskurs med noen plasser for kartleggere og bestillere av kartlegging. Det ble også gjennomført oppdragsspesifikke kurs for Miljødirektoratets kartleggingsprogram, og kurs ifm. lansering av ny versjon av Miljøregistreringer i skog (MiS 2) i regi av Landbruksdirektoratet.

Artsdatabanken og NHM har arbeidet videre med kartleggingsveiledere til støtte for kartleggingsprogram basert på NiN. I 2017 har det særskilt vært arbeidet med veiledning knyttet til beskrivelsessystemet i NiN. I 2017 ble det startet opp utvikling av egne kartleggingsveiledere på hhv. ferskvann og marint. Det faglige utviklingsarbeidet ledes av NINA på ferskvann og NIVA på marint, med støtte fra NHM. Utvikling av disse veilederne skjer i nært samarbeid med flere pilotprosjekter for kartlegging etter NiN i akvatiske miljø.

NiN på nett

Artsdatabanken ønsker at all veiledning og dokumentasjon knyttet til NiN skal være lett tilgjengelig som netjtjenester. Dette er et kontinuerlig arbeid med ekstra innsats ut fra produksjon av nytte materiale. Behovene de siste årene har vært størst ift. veiledningsmaterialet for kartlegging, og det er disse netjtjenestene som har vært prioritert i 2017. Det har også blitt etablert en egen kursside for NiN og NiN-kartlegging, og nettsidene vil utvikles videre i 2018 med fokus på brukervennlighet og -involvering.

Målområde 4: Kommunikasjon

Hovedmål: Artsdatabanken skal være en nyskapende, synlig og respektert formidler av kunnskap om naturmangfoldet.

Resultatmål 7 om at Artsdatabanken skal utvikle en mer målrettet kommunikasjon, har vært et viktig styringsparameter i 2017. Vi har utviklet en egen kommunikasjonsstrategi og strategi for sosiale medier. Samtidig har vi utviklet mer hensiktsmessige metoder for å måle kommunikasjonsarbeid.

Nettutvikling

I 2017 har vi gjennomført eksterne undersøkelser av universell utforming på artsdatabanken.no, og vi har satt i gang forbedringstiltak. Vi har også jobbet jevnlig med andre tiltak for å bedre visningsmuligheter og funksjonalitet på nettstedet. I tillegg har vi gjennomført en brukerundersøkelse for Artsobservasjoner.no.

Media

I 2017 hadde vi ingen større lanseringer av nye tjenester. Likevel ble Artsdatabanken, Rødlista, Svartelista og andre av våre tjenester stadig nevnt i media. Medieovervåkingen viser at Artsdatabanken ble nevnt i 459 artikler, Rødlista ble nevnt i ca 970 artikler og Svartelista ble nevnt i ca 550 artikler. Treffene kommer både i artikler der andre viser til våre tjenester, og i artikler der vi selv har vært i direkte kontakt med journalister.

Nyhetsaker og sosiale medier

I 2017 har vi publisert til sammen 34 egne nyhetssaker på vår hjemmeside. Vi har også

pleid og videreutviklet antallet følgere i sosiale medier. Facebook-kontoen vår hadde om lag 4700 følgere ved årets slutt, en økning på om lag 700 fra 2016. I tillegg har våre innlegg totalt oppnådd høyere eksponering enn tidligere, noe som blant annet skyldes at vi har postet flere innlegg. Våre kontoer på Twitter og Instagram har også økt jevnt og trutt, og hadde ca. 930 følgere hver ved utgangen av 2017.

Annet kommunikasjonsarbeid

Artsdatabanken var aktiv bidragsyter i en rekke møter og konferanser med eksterne partnere, disse foregikk i både inn og utland.

- I samarbeid med NTNU Vitenskapsmuseet arrangerte vi symposiet «Biodiversity and Humanity» i mai, som en del av byprogrammet til Starmus-festivalen i Trondheim.
- I samarbeid med Miljødirektoratet arrangerte vi oppstartsseminar for økologisk grunnkart i november. Under dette seminaret ble også Artskart 2.0 lansert.
- I samarbeid med kollegaer i Sverige gav vi ut brosjyrer om det svensk-norske samarbeidet i Artsprosjektet. Brosjyrene var på tre språk; svensk, norsk og engelsk
- I desember gav vi ut kalender for 2018 med temaet «fremmede arter». Kalenderen ble distribuert til våre samarbeidspartnere.

Målområde 5: Internasjonal aktivitet

Hovedmål: Artsdatabanken skal ha et internasjonalt engasjement der samhandling med andre aktører skaper synergi og merverdi.

I 2017 har Artsdatabanken prioritert følgende internasjonale aktiviteter:

EUBON

EUBON (European Biodiversity Observation Network) er et europeisk initiativ med formål å bygge en bedre og mer standardisert infrastruktur for data om arter og naturtyper. Prosjektet er finansiert gjennom EUs 7. rammeprogram. Prosjektet består av et konsortium med 32 institusjoner fra 18 land. Artsdatabanken er norsk partner. Prosjektet ledes av Naturhistorisk museum (Museum für Naturkunde) i Berlin. I 2017 leverte Artsdatabanken 113 timer i prosjektet, hovedsakelig innen området Citizen Science og sluttrapportering. I 2017 ble prosjektet avsluttet og har fått svært god tilbakemelding fra EU kommisjonen.

TDWG

TDWG (Biodiversity Information Standards) er en internasjonal standardiseringsorganisasjon for biodiversitet med hovedfokus på utveksling av biodiversitetsdata. Artsdatabanken deltok med 2 personer på 2017 konferansen i Ottawa, Canada. Årets tema var dataintegrasjon og Big Data: Sammenhengen mellom forekomster av gener, fenotyper og miljøer.

Særlig tema som brobygging mellom biodiversitetsinformatikken og samlingsansvarlige, standardisering av interaksjonsdata og egenskaper; datamodeller, kilder, ordforråd, semantisk interoperabilitet og presentasjon av egenskapsdata var viktige tema for Artsdatabanken. Artsdatabanken har nå i noen år deltatt på den årlige TDWG konferansen, og vi begynner å se nytten av å delta i dette store internasjonale nettverket.

Norsk-svensk samarbeid i Artsprosjektet

Artsprosjektet har i 2017 hatt et særlig fokus på å vise fram resultater fra samarbeidet mellom artsprosjektene i Norge og Sverige og å presentere prosjektet internasjonalt. Artsprosjektet er bl.a. presentert på ArtDatabanken SLU sin årlige konferanse, Flora- og faunavård.

iBOL

The International Barcode of Life (iBOL) arrangerte i november en stor internasjonal konferanse om DNA-strekkoding av arter i Sør-Afrika. I alt 475 deltakere fra 72 nasjoner deltok på konferansen. Artsprosjektet, og samarbeidet med NorBOL, ble fyldig presentert med både foredrag, poster og brosjyre. I tillegg var det presentasjoner fra en rekke pågående kartleggingsprosjekter som viste resultater fra arbeidet med strekkoding av norske arter (marine virvelløse dyr og insekter). På konferansen siste dag ble nyheten sluppet om at Norge, og NTNU Vitenskapsmuseet og Artsdatabanken, blir vertskap for den 8. konferansen om livets strekkoder i Trondheim i 2019.

Internasjonal aktivitet knyttet til fremmede arter

Artsdatabankens metode for risikovurdering av fremmede arter har vakt stor interesse i Sverige. I 2017 har vi tilrettelagt vår protokoll og database for bruk i Sverige, og vi har bistått den svenske ArtDatabanken med brukerstøtte i arbeidet med økologiske risikovurderinger av fremmede arter. For å kommunisere metoden internasjonalt har vi også tilrettelagt en engelsk versjon av databasen og retningslinjene.

Internasjonal aktivitet knyttet til rødlisting

Artsdatabanken har i 2017 deltatt på workshops knyttet til metodeutvikling og erfaringsutvekslinger på rødlisting av arter og naturtyper. Herunder IUCN-møter på rødlisting av naturtyper/økosystemer, nordisk workshop for rødlisting og erfaringsutveksling med Finland om rødliste for naturtyper. En del av dette arbeidet har inngått som forberedelser til ny norsk rødliste for naturtyper i 2018.

Målområde 6: Organisasjon

Hovedmål: Artsdatabanken skal være en dynamisk organisasjon med fokus på trivsel, produktivitet og samhandling.

Artsdatabanken har kontinuerlig fokus på godt arbeidsmiljø og samhandling, bl.a. gjennom følgende aktiviteter:

- Regelmessige, i perioder ukentlige, allmøter med informasjonsutveksling.
- Medarbeidersamtaler. Normalt 2 medarbeidersamtaler med direktør pr. år. Høsten 2017 ble denne utsatt grunnet arbeid med virksomhetsoverføring.
- Høsten 2017 ble det gjennomført arbeidsmiljøundersøkelse på NTNU. Artsdatabanken deltok med 100 % oppslutning og fikk gjennomgående høy score på de viktige arbeidsmiljøparametrene sammenlignet med UH-sektoren for øvrig.
- Samlinger for ansatte: I 2017 ble det avholdt to samlinger. I mai hadde vi et todagers strategiseminar på Bårdshaug Herregård, Orkdal. I november var vi på Kirkebyfjellet konferansesenter i Meråker, og gjennomførte to dager med oppsummering av aktiviteter og erfaringer fra 2017 og viktige utfordringer og oppgaver for 2018.

- Høsten 2017 gjennomførte Artsdatabanken forberedelser til og nødvendige tiltak for virksomhetsoverdragelse fra KD til KLD. Spesiell fokus måtte legges på inngåelse av avtaler om tjenester med andre aktører, spesielt DFØ, som skal erstatte de tjenestene vi har hatt på NTNU. Det har også vært fokus på å gi innspill til nytt eierdepartement om innhold i nye styringsdokumenter for Artsdatabanken. Det har vært utfordrende for de ansatte å gjennomføre arbeidet med virksomhetsoverdragelsen parallelt med å opprettholde den faglige aktiviteten.
- Som eget bruttofinansiert forvaltningsorgan har de ansatte etablert et lokalt tillittsmannapparat for Artsdatabanken, dette er også avtalefestet i KMDs og hovedsammenslutningenes Omstillingsavtale av 15.11.2017.
- Løpende dialog mellom direktør og verneombud om saker knyttet til organisasjon og arbeidsmiljø.

Styringsparametre

Målområde	Styringsparametre	Kommentarer
1	Veileder og innleggingsverktøy for rødliste for naturtyper er ferdig utarbeidet innen 01.09.17.	Veilederpresisering er utformet og innleggingsverktøyet er klargjort i 2017.
1	Ekspertgrupper for rødliste for naturtyper er opprettet og har satt i gang vurderingene innen utgangen av året.	Ekspertgruppene er etablert i 2017 og vurderingene har startet opp for noen naturtyper.
1	De oppnevnte ekspertgruppenes risikovurderinger av fremmede arter er ferdige innen 01.07.17.	Bortsett fra karplanter er risikovurderingen gjennomført for alle grupper i løpet av 2017.
2	Vi har fått inn større mengder kvalitetssikrede data fra eksisterende og nye kilder, minst fem millioner nye poster i Artskart i løpet av 2017.	2,5 mill. poster er tilvekst i Artsobservasjoner, fra andre kilder mindre enn prognosen. Lav intern kapasitet til mobiliseringstiltak grunnet arbeid med Økologisk grunnkart.
2	Det er etablert en katalogtjeneste innen 01.07.17 som beskriver og distribuerer våre datasett.	Katalogtjeneste og nedlasting for stedfestede rødliste- og fremmede arter er etablert i Geonorge.no. Øvrige datatyper utsatt grunnet kapasitetsmangel på IT.
2	Det er etablert en teknisk løsning for automatisk og manuell kvalitetssikring av stedfestede data i Artskart innen 01.07.17.	Automatisk kvalitetssikring ved opplasting gjennomført fra 1.3.2017. Manuell må utsettes.
2	Det er gjennomført en brukerundersøkelse om tilfredshet med digitale produkter og tjenester innen 01.07.17	Gjennomført for Arts- observasjoner. Utsatt til 2018 for Artsdatabanken.no, da det var hensiktsmessig å først ha en ekstern gjennomgang av universell utforming.
2	Brukerorientering er ivaretatt gjennom etablering av fokusgrupper for relevante produkter og tjenester.	Artsobservasjoner har funksjoner for brukermedvirkning, fokusgrupper for øvrige tjenester er utsatt grunnet omprioriteringer.
3	Alle data samlet inn gjennom Artsprosjektet (navn, DNA-strekkoder og geografiske data) er søkbare i relevante nasjonale og internasjonale databaser innen 01.12.17.	Data fra avsluttede kartleggingsprosjekter legges fortløpende inn i Artsnavnebase, Artskart og Bold.
3	Høsten 2017 er det arrangert en konferanse som setter fokus på Artsprosjektet og dets betydning.	Gjennomført som planlagt med svært godt framme og god resultatpresentasjon.
3	Kunnskap om minst 5 nye artsgrupper er tilgjengelig i Arter på nett i løpet av 2017.	Det er levert kunnskap om 6 ulike datasett fra Arter på nett.
3	Det er utarbeidet en oversikt over fullførte og pågående offentlig finansierte kartleggingsprosjekter innen 01.03.17.	Dette arbeidet ble nedprioritert grunnet opprettelse av direktoratsgruppen for Økologisk grunnkart. Gruppen skal arbeide med datasett og kriterier for prioritering.
	Det foreligger en kartleggingsveileder for bruk av NiN i ferskvann i løpet av 2017.	Grunnet forsinket rekruttering blir leveransen i 2018.
3	Det økologiske grunnkartet er operativt og inneholder konkrete datasett om naturtyper, landskapstyper og miljøvariabler basert på NiN-kartlegging, samt tematiske data fra andre relevante datakilder.	I 2017 ble kartlagte naturtyper etter NiN levert fra Miljødirektoratet, kart over miljøvariablene for kalk, vegetasjonssoner og -sesjoner er ferdigstilt. Portal- og infrastruktur-arbeidet strekker seg inn i 2018.
4	En ny kommunikasjonsstrategi er utarbeidet og tatt i bruk innen 01.04.17.	Kommunikasjonsstrategien ble utviklet og tatt i bruk våren 2017. En tilhørende strategi for sosiale medier ble utviklet og tatt i bruk høsten 2017.
4	Vi har tatt i bruk metoder for å måle aktiviteten og antall brukere etc. på våre nettsider og sosiale medier innen 01.07.17.	Vi har utviklet og tatt i bruk hensiktsmessige målemetoder.
5	Artsdatabanken har bidratt til at prosjektet EU BON er ferdigstilt i 2017.	Prosjektet avsluttet og Artsdatabanken leverte sluttokumentene juni 2017
6	Det er gjennomført en arbeidsmiljø- undersøkelse i samarbeid med NTNU i løpet av 2017.	Gjennomført høsten 2017 med 100 % oppslutning og godt resultat.

IV. Styring og kontroll i virksomheten

Artsdatabanken var i hele 2017 en virksomhet organisert etter Lov om universitet og høyskoler, § 1.4.4 med NTNU som vertsinstitusjon. For omtale av den administrative forvaltningen vises det til NTNUs årsrapport.

Styret

Artsdatabankens styre er ansvarlig for den faglige virksomheten innenfor de rammer og mål som gis av departementet, og legger de overordnede mål for Artsdatabanken til grunn for sitt arbeid. Artsdatabankens mandat og strategiske plan for perioden 2013-2017 er sentrale styringsdokumenter som blir lagt til grunn for målstyringen av arbeidet. Styret har i 2016 vedtatt resultatmål og styringsparametere for Artsdatabanken, som skal legges til grunn for styring av virksomheten i 2017.

Arbeidsoppgaver og ressursbruk i 2017 har vært godt forankret i styrets vedtak knyttet til plan og budsjett, og måloppnåelsen har vært kontinuerlig rapportert til styret gjennom året. Styret er meget tilfreds med gode saksforberedelser, god økonomistyring, oppfølging av styrets vedtak og resultatoppnåelsen i 2017. I 2017 ble det avholdt fire styremøter.

Styret har høsten 2017 vært direkte involvert i forbindelse med direktørskiftet i Artsdatabanken og har ledet arbeidet med rekruttering. Denne prosessen er gjennomført i samarbeid med NTNU. Styret har også hatt en aktiv rolle i utforming av nye styringsdokumenter for Artsdatabanken ved virksomhetsoverdragelsen fra KD til KLD. Styreleder har hatt tett oppfølging av det nye eierdepartementet under prosessen.

Styret har også gått inn på de utfordringer Artsdatabanken har i forholdet mellom oppgaver, forventinger, ressurser og kapasitet. Dette har kommet spesielt tydelig fram under oppstartarbeidet med Økologisk grunnkart og virksomhetsoverdragelsen høsten 2017. Styret har spesielt prioritert at det i 2018 må arbeides systematisk med tiltak for å redusere digital gjeld og ivareta sentral infrastruktur som artsnavnebase.

Effektivisering og gevinstrealisering

Artsdatabanken er i sin egenart en heldigital virksomhet. Effektiviseringstiltak er gjennomført både i produksjonskjeden og i distribusjonsleddet av informasjonsflyten. Et eksempel på dette er de IT-systemene som er etablert for økologisk risikovurdering av fremmede arter i 2017. Denne skjer ved at ekspertene sitter hos sine respektive arbeidsgivere og produserer risikovurderinger direkte i et webgrensesnitt mot en database i Artsdatabanken. Resultatpresentasjon er også effektivisert ved at det er etablert innsynsløsninger som muliggjør annen ekstern kompetanse å gi forbedrende innspill før risikovurderingen avsluttes. Gevinstrealiseringen er at kvaliteten på risikovurderingen øker, arbeidsprosessene er effektive og resultatformidlingen er betydelig effektivisert og mer transparent. Disse systemene er så effektive at de også er tatt i bruk for lignende oppgaver i Sverige, systemet driftes teknisk i den norske Artsdatabanken.

Det er gjort investeringer i utvikling av mobilvennlig grensesnitt for Artsobservasjoner, dette gir rapportører en mer effektiv dataflyt inn i systemet. I 2018 forventes gevinstrealiseringen å bli at det rapporteres mer data inn til Artsdatabanken fra frivillige.

Sourcing

Artsdatabanken har ikke laget egen sourcingstrategi. Vi har imidlertid praktisert betydelig omfang av tjenesteutsetting og utkontraktering av utviklingsoppgaver i det private marked i en årrekke. Omfanget vurderes kontinuerlig opp mot behovet for kontroll og kontinuitet i driften av systemene, og integrasjon mellom systemene Artsdatabanken har etablert.

Evaluering og revisjon

Artsdatabanken har ikke hatt eksterne evalueringer av virksomheten i 2017. Siden Artsdatabanken har vært administrativt knyttet til NTNU, har vi heller ikke hatt egen revisjon fra Riksrevisjonen.

V. Vurdering av framtidutsikter og risiko

Faglig uavhengighet

Arbeidet med ny strategiplan for de perioden 2018-2022 vil tydeliggjøre fremtidsbildet for Artsdatabanken. Et nytt mandat skal utformes av KLD i samarbeid med Artsdatabankens styre våren 2018, men de foreløpige signalene fra KLD tyder på at det ikke blir vesentlige endringer i mandatet.

Artsdatabanken har etablert seg som en uavhengig og nøytral leverandør av kunnskap om naturmangfold i Norge, har etablert et godt forhold til kunnskapsleverandører og brukere, og har et godt omdømme i samfunnet. Ved å levere pålitelige fakta bidrar Artsdatabanken til betydelig merverdi i kunnskapsgrunnlaget for forvaltningen av norsk natur.

Både Artsdatabanken og vårt nye eierdepartement er opptatt av at vår rolle og omdømme ikke skal svekkes som følge av eierskiftet. Å beholde Artsdatabankens faglige uavhengighet vil være et prioritert fokusområde i årene som kommer.

På denne bakgrunn kommer Artsdatabanken til fortsatt å spille en viktig rolle i Regjeringens politikk knyttet til kunnskapsbasert forvaltning av natur.

Oppgaver og ressurser

En av Artsdatabankens største utfordringer de siste årene har vært å ha nok ansatte til å håndtere økende etterspørsel og samtidig ivareta driften og videreutvikling av eksisterende systemer. Erfaringen er at organisasjonen er sårbar i forhold til leveransedyktighet hvis uforutsette hendelser (sykdom, omprioriteringer etc.) oppstår.

De to siste årene har Artsdatabankens oppgaveportefølje økt. Det er bl.a. rekruttert 4 nye faste stillinger til arbeidet med Økologisk grunnkart samtidig som Artsdatabanken i 2017-2018 har 4 større tjenestekjøp for å bygge opp teknisk infrastruktur for dette. Det økte omfanget av Artsdatabankens aktivitet har økt behovet for intern IT-faglig og administrativ kapasitet. Dette ble forsterket ved adskillelsen fra NTNU.

Etablering av Økologisk grunnkart gir et bedre grunnlag for en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur. Det er flere sektormyndigheter involvert i prosesser og godt samarbeid og rolleavklaring er viktig for å lykkes med etablering av Økologisk grunnkart. Prosjektet medfører et risikoelement knyttet til resultat, men også knyttet til Artsdatabankens ivaretagelse av uavhengig rolle.

VI. Årsregnskap for 2017

Ledelseskomentarer

2017 har vært et år med store endringer i rammevilkårene for Artsdatabankens økonomiske virksomhet. Budsjetttrammen er sammensatt fra mange forskjellige kapitler som grunnlag for både lønn, drift og prosjektfinansiering. En av utfordringene Artsdatabanken har hatt i økonomiforvaltningen, har vært at store budsjettposter var uavklarte i første halvår 2017. Det har følgelig vært krevende å ha en stabil og forutsigbar planlegging og gjennomføring av faglige aktiviteter. For at økonomiforvaltningen skal være i henhold til statens økonomireglement, har forsinkelser i budsjettildelingen medført at en rekke prosjekter, anskaffelser og tilskudd måtte forskyves inn i 2018. Dette gjenspeiles i størrelsen på beløpet som er overført til 2018.

Andre halvår 2017 har vært noe preget av aktivitetene som Artsdatabanken fikk i forbindelse med virksomhetsoverdragelsen fra KD til KLD. Fra juli 2017 og ut året pågikk arbeidet med å sørge for en kontrollert og vellykket overgang fra nettobudsjettert virksomhet i NTNU til bruttfinansiert selvstendig virksomhet. Med en liten administrativ stab har det vært krevende å følge opp de ordinære økonomiske oppgavene, parallelt med å etablere et nytt økonomisystem hos Direktoratet for økonomistyring (DFØ).

Styret i Artsdatabanken har vært tilfreds med administrasjonens arbeid og resultater innen økonomistyringen.

Bekreftelse

Årsregnskapet for 2017 er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten og rundskriv R-115. Artsdatabankens regnskap for 2017 inngår i NTNUs regnskapsoversikt som er rapportert til Kunnskapsdepartementet.

Signatur:

for Artsdatabanken
Einar Hjorthol

Avvik

Lønn og drift har totalt sett et lavere forbruk enn budsjettert på knapt kr 1,5 mill. Lønnskostnadene ble lavere enn beregnet og ca. kr 600 000 gjenstod på posten for lønn/overhead. Artsdatabanken har hatt langtidssykefravær høsten 2017 og har derfor mottatt refusjon fra NAV. I tillegg ble ikke protokollen for lokalt lønnsoppgjør ved NTNU signert før i desember og dette førte til at det ikke ble etterbetalt mellomlegg ny lønn fra juli/oktober. Denne kostnaden er derfor tatt med i budsjettet for 2018.

Ca. kr 900 000 av overført beløp er knyttet opp mot drift Artsdatabanken. I løpet av 2017 er det foretatt flere interne revisjoner av budsjettet og alle innsparinger i den forbindelse ble stående som udisponert. Vi valgte å kjøre «forsiktighetsprinsippet» siden Artsdatabanken forventet økte kostnader i forbindelse med flytting og virksomhetsoverdragelsen.

På *prosjektene* er det samlet sett et lavere forbruk enn budsjettert på kr 12 403 821.

Fremmede arter: Restbeløp på prosjektet kr 793 269 skyldes at ekspertgruppen og fagkonsulent karplanter har brukt mindre timer enn forventet høsten 2017.

Naturtyper (NiN)/Økologisk grunnkart: Det er helt klart disse to prosjektene som gjenstår med mest midler i

forhold til budsjettet ved årsskiftet – hele kr 8 849 977. Dette skyldes blant annet sein tildeling/avklaring av midler for Økologisk grunnkart/NiN og kapasitetsproblemer både hos Artsdatabanken og leverandører.

Artsobservasjoner: Kr 1 564 556 gjenstår av årets budsjett. Det er kjøpt utviklertjenester og IT-konsulentene har brukt færre timer enn beregnet. I tillegg har prosjektleder vært langtidssykemeldt. Dette har medført at planlagte utlysninger av tilskudd/tjenestekjøp ikke har blitt gjennomført.

Artsprosjektet: Kr 1 184 650 overføres fra 2017 til 2018. Nesten hele beløpet gjelder inngått kontrakt med Norsk institutt for naturforskning angående faglig og administrativ ledelse av ekspertgruppe Egenskapsbank for arter.

Bevilgningsrapportering

Artsdatabankens virksomhet er i all hovedsak finansiert via statsbudsjettet. For 2017 var dette totalt kr 91 140 000. Følgende tildelinger fremgikk av departementenes budsjettproposisjoner:

Kunnskapsdepartementet

Kap.280 Drift av nasjonale fellesoppgaver post 51 kr 27 982 000

Klima – og miljødepartementet

Midlene er utbetalt via Miljødirektoratet.

Kap.1410 Miljøovervåking og miljødata - post 21 - Økologisk grunnkart kr 22 592 000

Kap.1410 Miljøforskning og miljøovervåking - post 54 kr 40 566 000

- Artsprosjektet kr 30 566 000
- Artsobservasjoner kr 6 450 000
- Fremmede arter kr 2 000 000
- Rødliste naturtyper kr 1 550 000

Virksomhetsregnskap med noter

Regnskapet for 2017 ble godkjent av styret i styremøte 13.02.18. Her oppgis nøkkeltall fra regnskapet, for øvrig henvises det til vedlegg 2 Resultatregnskap.

Artsdatabanken hadde i 2017 et totalbudsjett på kr 94 467 815. Dette inkluderer overførte midler fra 2016 på kr 2 066 127.

Totalt forbruk i 2017 var kr 80 591 986. Av dette var kr 17 850 032 (22,1 %) knyttet til lønn/drift og kr 62 741 955 (77,9 %) var knyttet til prosjekter.

Tallet som framkommer i «Resultatregnskapet» er ikke inkludert i utbetalinger som skyldes inngåtte kontrakter med NTNU Vitenskapsmuseet. På grunn av regnskapstekniske regler ved fakturering internt i NTNU må dette føres som en motpost i balansen og vil dermed framgå som en reduksjon av inntekten til Artsdatabanken i stedet for at utgiftsposten øker. Denne typen utgifter er inkludert i posten salgs- og leieinntekter under driftsinntekter i vedlegg 2.

Kr 14 056 660 gjenstår av budsjettet for 2017, noe som utgjør 14,8 % av budsjettet. Den totale saldo per 31.12.17 for Artsdatabanken er kr 13 908 809. Dette siste tallet inkluderer også våre eksterne bidrags- og oppdragsprosjekter (BOA): EU-prosjektet EU BON (European Biodiversity Observation Network) og et prosjekt fra Norges forskningsråd (Offentlig PhD). Artsdatabanken har som mål å overføre så lite midler som mulig fra ett år til ett annet, så årets tall er derfor ikke representativt. Bakgrunnen for en så stor overføring er forklart under avsnittet om «Avvik». Kr 13 908 809 vil faktureres NTNU i 2018 slik at midlene blir godskrevet Artsdatabanken som nå er en selvstendig bruttofinansiert enhet.

Driftsresultatet som framkommer i vedlegg 2 med noter, inkluderer ikke inngående balanse pr. 01.01.17 eller BOA-prosjektene.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2017

Samlet tildeling i henhold til tidelingsbrev				
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling
280	Drift av nasjonale fellesoppgaver			27 982
1410	Miljøforskning og miljøovervåking			63 158
xxxx	[Formålet/Virksomheten]	xx		
Sum utgiftsført				91 140

Beholdninger rapportert i likvidrapport **	Note*	Regnskap 2017
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		
Endringer i perioden		
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank		0

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)					
Konto	Tekst	Note*	2017	2016	Endring
6001/82xxxx	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank				0
6xxxxxxx	Eiendeler (aksjer, leieboerinnskudd, m.m)				0

* Henvisning til aktuell note i virksomhetsregnskapet

** Dersom virksomheten disponerer flere oppgjørskontoer i Norges Bank enn den ordinære driftskontoen, skal også disse beholdningene spesifiseres med inngående saldo, endring i perioden og utgående saldo. Slike beholdninger skal også inngå i oversikten over beholdninger rapportert til kapitalregnskapet.

Resultatregnskap

	Note	31.12.2017	31.12.2016
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	91 140	69 382
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	170	-5 367
Inntekt fra gebyrer	1		
Salgs- og leieinntekter	1	-1 827	53
Andre driftsinntekter	1		
Sum driftsinntekter		89 483	64 068
Driftskostnader			
Varekostnader			
Lønnskostnader	2	18 687	17 026
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4		
Nedskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4		
Andre driftskostnader	5	59 434	45 862
Sum driftskostnader		78 121	62 888
Driftsresultat		11 362	1 180
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6		
Finanskostnader	6		
Sum finansinntekter og finanskostnader		0	0
Resultat av periodens aktiviteter		11 362	1 180
Avregninger og disponeringer			
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet (nettobudsjetterte)	7	-11 362	-1 180
Disponering av periodens resultat (til virksomhetskapital)	8		
Sum avregninger og disponeringer		-11 362	-1 180
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	9		
Avregning med statskassen innkrevingsvirksomhet			
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd til andre	10		
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning			
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2017	31.12.2016
Inntekt fra bevilgninger		
Inntekt fra bevilgninger*	91140	69382
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	0	0
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	0	0
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (bokført verdi avhendede anleggsmidler)	0	0
- utbetaling av tilskudd til andre	0	0
Andre poster som vedrører bevilgninger (spesifiseres)	0	0
Sum inntekt fra bevilgninger	91 140	69 382
*Vesentlige tildelinger kan spesifiseres på egne linjer.		
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Tilskudd/overføring 1	170	-5367
Tilskudd/overføring 2	0	0
Tilskudd/overføring 3...	0	0
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	170	-5 367
Inntekt fra gebyrer		
Gebyrer 1	0	0
Gebyrer 2	0	0
Gebyrer 3...	0	0
Sum inntekt fra gebyrer	0	0
Salgs- og leieinntekter		
Salgs- og leieinntekter 1	-1827	53
Salgs- og leieinntekter 2	0	0
Salgs- og leieinntekter 3...	0	0
Sum salgs- og leieinntekter	-1 827	53
Andre driftsinntekter		
Gevinst ved avgang anleggsmidler	0	0
Andre inntekter 1	0	0
Andre inntekter 2...	0	0
Sum andre driftsinntekter	0	0
Sum driftsinntekter	89 483	64 068

Note 2 Lønnskostnader

	31.12.2017	31.12.2016
Lønn	13136	12198
Lønn balanseført ved egenutvikling av anleggsmidler (-)*	0	0
Feriepenger	1611	1426
Arbeidsgiveravgift	2313	2014
Pensjonskostnader**	1680	1561
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-346	-514
Andre ytelser	293	341
Sum lønnskostnader	18 687	17 026
Antall årsverk:	25,5	25

* Inneholder lønn og sosiale kostnader (feriepenger, arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader).

** Nærmere om pensjonskostnader

For virksomheter som tidligere har betalt pensjonspremie til SPK

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på faktisk påløpt premie for regnskapsåret. Premiesats for 2017 er 11,5 prosent. Premiesatsen for 2016 var 12,3 prosent.

Note 5 Andre driftskostnader

	31.12.2017	31.12.2016
Husleie	1 191	2 856
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	2
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	2	0
Leie av maskiner, inventar og lignende	351	672
Mindre utstysanskaffelser	424	285
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	315	0
Kjøp av fremmede tjenester	46 458	25 539
Reiser og diett	971	1 035
Tap og lignende	0	0
Øvrige driftskostnader	9 618	15 381
Sum andre driftskostnader	59 330	45 770